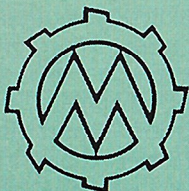

TEKNIKAN WAIHEITA

TEKNIK I TIDEN
TEKNIKAN
MUSEOLEHTI

2/91 toukokuu
9. vuosikerta

ISSN 0780-5772

Kustantaja
Suomen Teknillinen Museoyhdistys —
Tekniska Museiföreningen
i Finland

Päätoimittaja
Martti Kajaste

Toimitus
Martti Kajaste
Vanha Pisantie 9 F
02280 Espoo
puh. 90-883 893 (iltaisin)

Toimituskunta
Carl-Fredrik Geust
Pertti Kaarna
Martti Kajaste
Matti Krank
Karl-Erik Michelsen
Osmo Simola
Lea Väkeväinen

STMY:n jäseneksi ilmoittautumiset,
lehden tilaukset, osoitteenmuutokset
Matti Krank
Laurinlahdentie 12 E
02320 Espoo
puh. 90-8017 830 (iltaisin)

Ilmoitukset
Kieliverstas Oy
Puh. (90) 4771 117 tai 8042 132

Seuraava numero Tekniikan Waiheita
ilmestyy lokakuussa 1991

Paino
Vammalan Kirjapaino Oy

Insinöörit tutkimaan tekniikan historiaa

Suomen Teknillisen Museoyhdistyksen päämääränä on edistää tekniikan historian tutkimusta. Tämän lehden palstoilla olemme tavan takaa painotta- neet tekniikan historian merkitystä eräänä kulttuurihistorian keskeisenä alu- eena. Olivathan tekniset keksinnöt, aluksi aseet ja työkalut, ensimmäinen la- jityypillinen piirre ihmisen kehityksessä. Niiden käyttöönotto antoi ihmiselle mahdollisuuden henkisiin harrastuksiin biologisten tarpeiden tyydyttämisen ohessa.

Suuret tekniset innovaatiot kuten metallurgiset keksinnöt ja kirjapainotai- to ovat merkkipaaluja historian käännekohtissa. Tekniikan historia ei kui- tenkaan ole vain luettelo keksinnöistä ja keksijöistä. Teknisten tuotantome- netelmien ja teollisuuden kehitys nivoutuvat olennaiseksi osaksi sosiaali- ja taloushistoriaa viittoittaen yhteiskunnan tietä kohti lisääntyvää hyvinvointia.

Viime aikoina kiinnostus tekniikan historian tutkimukseen on vilkastunut niin meillä kuin muissakin teknisesti kehittyneissä maissa. Maailman nimek- käissä teknisissä oppilaitoksissa tekniikan historia on saanut vakiintuneen ase- man opetusohjelmissa. Meillä tämän aineen opetus on toistaiseksi ollut sat- tumanvaraista.

Tässä yhteydessä haluamme korostaa, miten tärkeää olisi saada tekniikan omat miehet mukaan alan tutkimustyöhön. Juuri teknisen taustan omaavilla henkilöillä on edellytykset ymmärtää alan kehitystä ja toimia joko avustava- na asiantuntijana tai primäärisenä tutkijana.

Monet teknistä kehitystä johtaneet ja varsinaisia innovaatioita suorittaneet henkilöt ovat ansiokkaasti edistäneet myös historian tutkimusta. Mainitta- koon esimerkkinä *Oskar von Miller*, suurjännitevoimansiirron uranuurtaja, vesivoimaloiden rakentaja ja sähköteollisuuden alkuunpanija. Jälkimaailman muistiin hän on jäänyt ennen kaikkea Münchenin kuuluisan teknisen museon, »Deutsches Museum von Meisterwerken der Naturwissenschaft und Technik», perustajana. — Myös meillä useat teollisuuden piirissä päätyönsä tehneet hen- kilöt ovat laajakatseisesti esitelleet alansa historiallista kehitystä teol- lisuushistoriikkien puitteissa ja laajemminkin selvityksissä.

Tekninen koulutus ja kokemus eivät sinänsä anna pätevyyttä alan histo- rialliseen tutkimukseen. Mutta toisaalta luotettava tekniikan historian tutki- mus vaatii tekijältään myös tavalla tai toisella hankittua teknistä tietämystä. Energiankäytön historiaa tutkivan henkilön täytyy toki tietää, mitä energia on. Paperiteollisuuteen paneutuvan historioitsijan täytyy pakostakin perehtyä myös selluloosan valmistusprosessien tekniseen kehitykseen jne. — Sal- littakoon pieni rinnastus: aikansa novellin taiturilta *Sommerset Maughamil- ta* kysyttiin, oliko hän itse kokenut niitä intohimoja ja ihmismielen syöverei- tä, joita hän niin mestarillisesti kuvasi. »Tietääkseen miltä lampaanliha mais- tuu ei tarvitse syödä kokonaista lammasta, mutta annos mehevää kyljystä on syytä nauttia», oli mestarin vastaus. — Epäilemättä annos teknistä kou- lutusta ja kokemusta ovat insinöörin valtteja hänen antaessaan panoksensa tekniikan historian tutkimukseen. □

Sisältö:

Insinöörit tutkimaan tekniikan historiaa	3
Veturimuseo rautatiemiljöössä	4
Suomessa 1890	5—6
Historiallisia kokoelmia	7
Wanhaja autoja ja oikeaa toimintaa	8
Rakentajain Kustannus Oy 75 vuotta	9
Kirjattuja waiheita	10—11
Jalanjalkia telehistoriassa	12—14
Suomen Teknillisen Museoyhdistyksen kuulumisia	15

Kansikuva: Työläisiä Hallmanin tulitikkutehtaan salissa vuonna 1920. Valok. Victor Barsokevitch, Kuopion kulttuurihistoriallisen museon arkisto.

Takakansi: Hallmanin tulitikkutehtaan salissa naiset täyttävät askeja tikuilla. Kuva on vuodelta 1920. Valok. Victor Barsokevitch, Kuopion kulttuurihistoriallisen mu- seon arkisto.